

Висновки. Система навчання не повинна негативно впливати на здоров'я учнів – викликати втому, виснажувати адаптаційні резерви організму, провокувати серед школярів зростання хронічних хвороб. Важливим завданням сучасної освіти є надання учням елементарних уявлень про біологію власного тіла, фізіологічні процеси, які в ньому відбуваються, способи профілактики недуг, збереження свого фізичного та психічного стану в нормі; навичок застосування народних методів оздоровлення; знань про раціональне використання потенційних можливостей свого організму; умінь регуляції власних емоцій; набуття екологічної грамотності, умінь і навичок збереження та зміцнення здоров'я. Комплексний підхід до здоров'язбереження у вихованні дітей молодшого шкільного віку сприяє формуванню духовно, фізично і соціально здорової особистості [4, с. 68].

Література

1. Андрющенко Т.К. Формування здоров'язбережувальної компетентності як соціально-педагогічна проблема / Т.К. Андрющенко // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки: Пед. науки. – 2012. – № 7. – С. 123-127.
2. Бойченко Т. Валеологія – мистецтво бути здоровим / Т.Бойченко // Здоров'я та фізична культура. – 2005. – № 2. – С. 1-4.
3. Ващенко О. Як створити школу сприяння здоров'ю. / О.Ващенко, С.Свириденко – К.: Шк. світ, 2008. –112 с.
4. Експериментальне дослідження позитивного ставлення учнів і студентів до здорового способу життя: метод. посіб. / за наук. ред. Городнової Н.М., Панка В.Г. – К.: Ніка- Центр, 2009. – 116 с.
5. Курик М. Здоров'я дитини у нездоровому довкіллі / М. Курик // Дитина має бути здоровою. – Київ: Шкільний світ, 2009. – С. 10-16.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс]. Режимдоступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
7. Сухомлинский В.А. Избранные педагогические сочинения: в 3-х т. Т. 1 / сост.: О.С. Богданова, В.З. Смаль. – М.: Педагогика, 1979. –560 с.

О. Хохлюк,
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник–канд. пед. наук, ст.викладач Т.В. Коваль

ОРГАНІЗАЦІЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми. Швидка модернізація суспільства потребує виховання творчої особистості, здатної нестандартно мислити, приймати креативні рішення. Саме тому сьогодні актуалізуються питання пов'язані із розвитком та удосконаленням мистецької освіти ще у дошкільному віці, адже

вона є одним із головних засобів творчого розвитку особистості. Велика увага приділяється образотворчій діяльності, так як у процесі створення зображення у дитини формуються спостережливість, художній смак, естетичне сприйняття, творчі здібності. У зв'язку з цим одним із пріоритетних завдань мистецької освіти визначається пробудження художньо-творчої активності дошкільника. Дитяча художньо-творча діяльність має свої особливості, і дуже важливо її вчасно виявити, використовувати влучні методи та прийоми для її розвитку.

Аналіз попередніх досліджень. Пріоритетні завдання творчого розвитку дітей висвітлено у Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Національні стратегії розвитку освіти в Україні до 2021 року, Базовим компонентом дошкільної освіти, Комплексною програмою художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. Аналіз історико-педагогічної літератури надає можливість пересвідчитись, що проблема організації художньо-творчої діяльності привертала увагу багатьох відомих педагогів. Основи художньо-творчого розвитку дитини обґрунтовано А. Бакушинським, Е. Берном, Д. Богоявленською, О. Дяченко, Г. Кершенштейнером, М. Лазарєвим, А. Луком, В. Рибалко. Методичним аспектам проблеми творчого розвитку дітей у закладах дошкільної освіти присвячено роботи Г. Беленької, А. Богуш, Н. Гавриш, О. Кононко, С. Нечай, Т. Парамонові, Т. Поніманської, В. Рагозіної, В. Сухомлинського та інших. Таким чином, художньо-творча діяльність є потужним засобом впливу на становлення особистості.

Мета статті. Розкрити особливості організації художньо-творчої діяльності дітей дошкільного віку на заняттях з образотворчого мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Мистецтво відіграє велику роль у формуванні особистості дитини, зокрема у розвитку її почуттів, емоційного відгуку на об'єкти та явища оточуючого життя, природи. Вміння бачити, розуміти й створювати прекрасне робить духовне життя дитини багатим, цікавим, дає йому можливість відчувати естетичну насолоду. Спілкування з творами мистецтва (картини, музика, театральні вистави, хореографічні постановки, тощо) відображають дійсність і сферу людських почуттів, що сприяє формуванню естетичного світогляду та розвиває свідомість дошкільника. Особливо важливим це є для дитини, котра знаходиться на початку активного сприймання й розуміння світу дорослої людини [3, с. 27]. У Базовому компоненті дошкільної освіти сучасна особистісно-орієнтована методика образотворчої діяльності суттєво збагачується методами музейної педагогіки (мистецтвознавчі подорожі, екскурсії, метод соціальних ролей тощо) та арт-терапії (малюнкова терапія, терапія кольором, терапія творчим самовираженням). Адже відомо, що на емоційний стан дитини, роботу її мозку та загальне оздоровлення активно впливають такі методи та прийоми образотворчої діяльності:

– розгляд творів мистецтва з використанням прийому милування, «входження в картину», «оживлення картини», ідентифікації картини та її творця тощо;

– робота з природними матеріалами (глина, пісок, крупи, борошно, папір, тканина, листя дерев та квіти, солома, кора дерев тощо);

– проведення фасилітованої бесіди (виключення простих навідних запитань, які позбавляють дитину творчої уяви, формування естетичних смаків, прояву рефлексії у практичній роботі) [2, с. 45-46].

Для збагачення змісту навчання та виховання важлива інтеграція видів образотворчої діяльності: малювання – аплікація, ліплення – малювання, конструювання – малювання, ліплення – аплікація тощо. Це допомагає дитині цілісно передавати почуття, відтворювати образи, предмети та явища у своїх роботах. Поєднуючи завдання, спрямовані на розвиток творчої активності, ініціативності, образного мислення, уяви, фантазії, сприйнятливості до краси в навколишньому, на формування бажання зберігати й творити красу, педагог дошкільного навчального закладу розвиватиме не лише креативне, логічне мислення вихованців, а й їхні моральні почуття [3, с. 124].

Важливий засіб у формуванні художньо-творчої активності дітей – це використання творів образотворчого мистецтва в оформленні побуту, в процесі навчання та самостійної діяльності. З цією метою підбираються твори усіх жанрів побутового і казкового живопису (портрети, натюрморти, пейзажі), графіки (естампи, гравюри, книжкові ілюстрації), малі форми скульптури (вироби з фаянсу, гіпсу, дерева), твори декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка, художнє скло, народні декоративні вироби та ін.).

Дуже важливо простежити, як втілюються дитячі враження, отримані під час спостережень, сприймання явищ та предметів у процесі виконання дітьми наочно-образних і наочно-дійових видів творчих завдань, у самих результатах їхньої творчості. Змістом організованих спостережень є навколишня дійсність: світ природи, людей, предметів. Почуття, образи, уявлення, переживання, які виникають у дошкільника під час спостережень, акумулюються в його пам'яті, стають основними джерелом для створення художнього образу. Під час практичної діяльності увагу дітей важливо здебільшого зосереджувати на відтворенні форм «на око», а живописно-колеритне вирішення вчити передавати «за відчуттям» [3, с. 28-30].

Під час організації занять з образотворчої діяльності в закладі дошкільної освіти педагог повинен пам'ятати, що спокійна, доброзичлива атмосфера позитивно впливає на дитину. Враховуючи це, заняття з формування художніх умінь мають бути спочатку індивідуальними, парними, а потім підгруповими (з 5-6 дітьми). Міні-заняття краще проводити з малою групою вихованців (віч-на-віч, з 4-5 дітьми) тривалістю від 10 до 15 хвилин, при цьому важливо дати кожній дитині можливість закінчити свою практичну роботу [5, с. 56]. Ефективним є те, щоб під час групових занять з образотворчої діяльності звучали музичні та літературні твори відповідної тематики. Комплексні, колективні, підсумкові заняття можуть тривати від 30 хвилин до години, залежно від зацікавленості, бажання, самопочуття кожної дитини. Дитина сама повинна визначити тривалість своєї зайнятості образотворчою діяльністю.

Привертає увагу диференціація стадій розвитку образотворчої діяльності дитини італійського вченого К. Річчі та німецького ученого К. Кершенштейнера. Автори спробували диференціювати стадії розвитку образотворчої діяльності дитини з урахуванням її психофізіологічних вікових змін.

1. Дообразотворчий етап, стадія каракуль (із 2-х років) – дитина малює карлючки, лінії, незрозумілі «геометричні фігури», які ні на що не схожі і не зрозумілі ні самій дитині, ні дорослим.

2. Дообразотворчий етап, стадія інтерпретації (2,5-3 роки) – період, коли дитина починає давати назву своїй творчості. Дитина дає назву не тільки цілому малюнку («Моя бабуся», «Я йду до дитсадка» тощо), але й усім присутнім на малюнку («Це моя бабуся, біля неї кіт. Він чарівний», «Це я йду до дитсадочка, попереду Ваня. Він у блакитній сорочці»).

3. Образотворчий етап, стадія примітивної виразності (3-5 років) – стадія «міфічності». Під час малювання діти багато розмовляють, змінюють тему та назву свого малюнка («Я малюю дівчинку, яка збирає квіти»). Через деякий час дитина може повідомити: «Це хлопчик, який грається своєю іграшкою».

4. Образотворчий етап, схематична стадія (6-7 років) – дитина малює предмети з тими типовими рисами, що притаманні саме цьому предмету, але індивідуальне сприйняття у відтворенні образу домінує. В цей період дитина знає, що вона хоче намалювати, відтворює типові ознаки зображуваного предмета.

5. Образотворчий етап, стадія правдоподібних зображень (8 років і більше) – малюнок за спостереженням. У дитини формуються навички спостереження. Дитячий малюнок відображає більш точні деталі образу, але зображення не точне, індивідуальне [5, с. 306].

Організуючи художньо-творчу діяльність дітей дошкільного віку у своїй педагогічній діяльності я часто використовую роботи К. Білокур «Півонії», «Цар Колос», «Буйна», «Врожай», «Квіти за тином»; М. Приймаченко «Казкова птиця-павич», «Домашні маки», «Квіти», «Коник», «Квіти за мир»; К. Айвазовського «Ранок на морі», «Схід Сонця у Фейдосії», «Берег моря.Штиль», «Неополітанський залив»; С. Жуковського «Під вечір», «Ліс», «Початок зими», «Лісове озеро. Золота осінь»; І. Левітана «Весна в Італії», «Весна», «Лілеї», «Весна. Повінь», «За вічним спокоєм»; І. Шишкіна «Лісова сторожка», «Вечір», «Березовий ліс», «Ранок в сосновому бору», «Ліс» та ін.

Висновки. Євроінтеграційні зміни у нашому суспільстві передбачають виховання творчої, креативної особистості, здатної приймати нестандартні рішення. Мистецька освіта є одним із важливих засобів творчого розвитку особистості, її становлення. Організація художньо-творчої діяльності на заняттях з образотворчого мистецтва впливає на розширення панорамності мислення дошкільників, їх творчі здібності, вчить помічати деталі, бути уважним, сприймати світ у всіх його барвах. Заняття з образотворчого

мистецтва набувають великого розвивального потенціалу, коли на них відбувається інтеграція мистецтв.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. колект.: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богінч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія / Г. В. Беленька. – К. : Світич, 2006. – 304 с.
3. Демчик К.І. Організація образотворчої діяльності дошкільників (через призму оновленого змісту Базового компонента дошкільної освіти. / К.І. Демчик. // Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «Сучасні тенденції у розвитку науки та освіти» (24 березня 2016 р.). – Кам'янець-Подільський : Рута, 2016. – С. 27-31.
4. Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук України ; головний ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика: [монографія]/ Л.М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.

Р. Цимбалюк,
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського
наук. керівник – ст. викладач Н.Л.Тодосієнко

УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Естетико-виховна робота в сучасній початковій школі ґрунтується сьогодні на традиціях національного виховання, що відповідає потребам відродження незалежної України. Посилена увага освітян до становлення та гармонійного розвитку особистості юних українців надає можливість для пізнання своєї історії, традицій, звичаїв, мови, культури, формування національної свідомості, гідності, патріотичних почуттів до рідної землі.

Аналіз попередніх досліджень. Серед перших дослідників естетико-виховної ролі музичного фольклору в Україні слід назвати В.Верховинця, І.Воробкевича, А.Вахнянина, М.Леонтовича, М.Лисенка, О.Нижанківського, К.Квітку, П.Козицького, В.Матюка, Д.Січинського, К.Стеценка, Я.Степового, Л.Ревуцького. Високо цінували роль народної творчості в естетичному вихованні учнів П.Блонський, Б.Грінченко, М.Драгоманов, О.Духнович, В.Карамзін, М.Костомаров, І.Котляревський В.Сухомлинський, К.Ушинський, Л.Українка, І.Франко.